

6335

БІБЛІОТЕКА РІДНОЇ МОВИ"
Є ПРОФ. Д-Р ІВАН ОГІЄНКО.
Ч. 10 1938

Проф. д-р Іван Огієнко

СКЛАДНЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ЧАСТИНА ДРУГА:

ГОЛОВНІ Й ПОЯСНЮВАЛЬНІ
ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ

1938.

ДРУКАРНЯ ОО. ВАСИЛІЯН У ЖОВКВІ

Зміст книжки.

I. Основні члени речення . . . 3 - 102

1. Підмет 3 - 21

Функція підмета 3, його істота 3, його назва 4. Повстання займенникового підмета 4 - 6. Логічний підмет 6 - 7. Що в реченні панівне: підмет чи присудок 7 - 8. Частка між підметом та присудком 8 - 10. Особа підмета 10. Прикметниковий підмет 10. П. займенниковий 10 - 15, його опущення 11-15, опущення п. в грецькій мові 15-16. „Воно“ як п. 16. Плеонастичний займенниковий п. 16-17. Займенниковий підмет ніякого роду 17. Підмет числівниковий 17-18. Дієйменник 18-19. Інші підмети 19-20. Література 20-21.

2. Числівниковий підмет 21 - 37

Двоїна по дві, три, чотири 21, родовий множини по кількісних числівниках і прислівниках 21-22. Сполучення числівника з іменником як підмет 22-23. Панівна форма: „Три козаки приїхали“ 23-25, „Троє козаків приїхали“ 25-26. Форма: „Три козаки приїхало“ 26-30. Форма: »Трьох козаків приїхало“ — полонізм 30-33. „Пара“ — „пару“ 33-34. Атрибут при підметі з числівника й іменника: „Три гарні козаки приїхали“ — „Приїхало три гарних козаків“ 34-36. Література 37.

3. Присудок 37 - 63

Істотна функція присудка 37-40. Зріст присудковості в реченні 40-41. Що панує в реченні

— підмет чи присудок 40-42. Присудок простий 42. Прис. - наказовий спосіб 42-43. Сприсудкування атрибута 43-44. Складений присудок 44-53. Зв'язка складеного присудка 44-53. *Бути* 45-46. Природа зв'язки 47-50, зникнення зв'язки *е*, *суть* 50-52. Назовний і орудний присудковий 52-53. Прикметник атрибут і присудок 53-54. Різні форми присудка 54-58. Психологічна роля зв'язки 58. Опуск присудка 59, подвоєння присудка 59, Дієслово *взяти* в присудку 59-61, *давати* 61. Потрійний присудок 61-62. Література 62-63.

4. Зміна присудкового прикметника на прислівника 64 - 69

Зміна прикметника на прислівника 64-66, її поширення 66-67. Поплутання *так-такий*, *який* 67-69. Література 69.

5. Знахідний, родовий і давальний присудковий 69 - 74

Присудкові відмінки 69. Знахідний присудковий 69-73, родовий пр. 73, давальний прис. 73-74. Література 73-74.

6. Орудний замість присудкових відмінків 74 - 102

Недокладність терміну 74-75. Повстання форми 75-77. Стародавність назовного присудкового 77-80, його поширення в мові народній і літературній 80-82. Заступлення присудкових форм орудним 82-84, стародавність і цієї форми 83. Значення цих форм 85. Коли вживаємо орудного присудкового 86-90. Боротьба форм 90-91. Неможливість орудної форми при присудку *е* (полонізм) 91-93. Нашій мові притаманний назовний присудковий 93-94. Заступлення інших присудкових орудною формою 94-96. Форма *з* *за* *зо*

знахідним 96-101. Форма з в, на 101. Література 101-102.

II. Члени речення пояснювальні 103 - 174

1. Іменникове пояснення (об'єкт) . . 103 - 117

Істотна функція пояснювальних членів речення 103. Функція об'єкта 103-107. Відмінки об'єкта 107-108. Прямий об'єкт 108-109, непрямий 109. Дієслова перехідні й неперехідні 109. Об'єкти прості й релятивні 109. Об'єкти дієслівні 110-111. Дівійменник 111-114. Розрізнення об'єкта від інших членів речення 114-115, від підмету 115-116. Зміна прямого об'єкта на підмет 116. Література 116-117.

2. Пояснення прикметникове (атрибут) 117-138

Істотна функція атрибута 117-120. Зміна атрибута на предиката 118-119. *Що* править за атрибута 120-121. Прикметники короткої форми на *-ен* 122-124. Повна й скорочена форма прикметників 124-125. Атрибутивні й предикативні форми прикметника 125-127. Дієприкметниковий атрибут 127-128. Кілька атрибутів до одного іменника 128-129. Атрибути одного кореня зо своїм іменником 129. Незмінні атрибути 130. Частка *та* при атрибуті 130. Словолад атрибута 130-131. Іменниковий атрибут 131-132. Родовий приналежності — прикметник приналежності 132-135. Різні форми атрибута 135-137. Література 137-138.

3. Прикладка (апозичія) 138 - 152

Атрибутивність іменника 138-140. Істота прикладки 140. Стародавність прикладки 141-142. Словолад прикладки 142. Прикладка, як поетичний засіб 142-143. Прикладки в українських думах 143-146, в літературній мові 146. Поділ прикладок на групи 147-151. Залежність прикладки від свого слова 151. Література 152.

4. Прислівникове пояснення 152 - 166

Функція прислівникового пояснення 152-154. До чого стосується пр. п. 154-156. Прилягання 156. Словолад пр. п. 156. Поплутання пр. п. з об'єктом 156-158. Поділ пр. п. на 6 груп: пр. п. способом 158-160, часу 160-161, місця 161-162, причини 162, наміру 162-163, кількості 163-164, Плеонастичне там 162. Прислівники - епитети 164-165. Література 165-166.

5. Кличні слова 166 - 174

Роля кличного відмінка в реченні 166-167. Кличний і назовний відмінки 166-167. Загублення форми кличного відмінка в деяких мовах 167-168. Кличний відмінок — член речення 168-170. Клична інтонація 170-171. Стародавність кличних слів 171-172. Кличні слова в поетичній мові 172. Знаки розділові при кличній мові 172-174. Література 174.

III. Слова поза реченням 175 - 185

1. Вставні слова й вставні речення . 176 - 184

Функція вставних слів 176-177. Повстання їх 177. Класифікація вставних слів 178-180. Інтонація вставного слова 180. Їх стосунок до речення 180-181. Вставні слова 181. Бувало, було 182. Розділові знаки при вставних словах 182-183. Література 183-184.

2. Вигуки 184 - 185

Їх істота, їх інтонація 184-185.

3. Вигуківі прислівники 185

Їх істота, їх інтонація 185.

IV. Будова речення в поетичній народній мові 186 - 218

Мова літературна й народня 186 - 187

1. Частки в реченні 187 - 196

Частки поміж членами речення в піснях: *та й* 188, *да й* 189, *та* 189, *да* 190, *ой* 190, *а* 190-191, *й а* 191, *й* 191, *ще й* 191, *ще* 191, кілька часток ув одним реченні 191-193. Частки серед членів речення в мові літературній 193-195. Плеонастичне *там* 195 (162) - 196.

2. Частки на початку речення . . . 196 - 200

Їх значення 196-197. Частки: *ой, та (да), а, гей, що, ей, ох* на початку речень у піснях 197-199, у думках 199, у мові літературній 199-200.

3. Подвійні члени речення 200 - 211

Їх роля 200 - 201. Синоніми 201-202, синоніми в Біблії 201-202. Подвійні члени речення в думках і піснях: подвійний присудок 202-204, подв. пр. у письменників 204-206. Подвоєння інших членів речення 206-209. Паралелізм 209-211.

4. Повторення членів речення . . . 211 - 218

Значення повторення 211-212, стародавність його 212. Повторення присудка 212-213, інших членів 213. Потроєння членів 213-214. Різні типи повторення 214-217. Повторення з *не* 216-217. Повторення в Шевченка 217-218.

Післямова 219 - 225

Пояснення скорочень 226 - 231

Предметовий покажчик 232 - 234

Зміст книжки 235 - 239

